

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratok nem adóznak vissza.	Előfizethetnél a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt. István-tér 1.	Felelős szerkesztő: BONTIZ FERENC. Kiadótulajdonos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr Nyilttér soronként 50 kr. Többzori hirdetéseknek engedmény
--	---	---	---	---

A néppárt revíziót követel !!

Nyilt levél

a csáktornyai választókerület polgáraihoz.

Dr. Major Ferenc a következő nyilt levelet intézte a csáktornyai választó-kerület polgáraihoz:

Mélyen tisztelt választó polgárok!

Köszönöm az önök lankadhatlan buzgalmát, kitartó, önzetlen ragaszkodását s tántoríthatlan hitvallását, melyet az általam önöknél képviselt néppárt érdekében kifejtettek. Köszönet, ezer köszönet!

Önök épp oly jól tudják, mint én, hogy a néppárt Csáktornyan győzött, csak az igazság lett földre tiporva s a hatalom békóiba verve!

Rég nyomorog a nép, megalázva szent hitünk! Most, mint varázsütésre felnyílik a nép szeme s hallja lelkiismeretének feltörő szózatát, mert legfélétebb érzelmeit, családi szentélyét látja megtámadva azok által, kik eddig csak üres szóval, hiu igéretekkel altatgatták.

Felkiált a nép, az igaz közvélemény, hogy megvédelmezze szent hitét, a haza jövőjét, melyet szent István király drága élete árán szerzett nemzetünknek.

A nemzet ezen jogos igényeinek kielégítését és támasztát a néppárt programjában találja fel, azért csatlakozzunk egy szívvel, lélekkel a néppárt zászlója alá.

A néppárt programja felöleli az iparos-, földművelő- és birtokososztály minden sérelmének orvoslását, jogainak fentartását, szóval erkölcsi és anyagi létfeltételeinek megőrzését minden hatalmi tulkapás ellen.

De hogy ezen célját elérhesse, szükséges, hogy az elégedetlenkedő és az alkotmány, állami egység korlátait túllépő elemeket megnyugtassa és a törvény tisztelétére oktassa.

A törvények legfőbb öre a lelkiismeret, az állami és a társadalmi rend védbástyája pedig a tekintély iránti tisztelet.

De hova súlyed a lelkiismeret, hova a tekintély, ha annak alapja, kezdete és oka: Isten és a vallás, gyarló emberi célok eszközévé alacsonyították? Azért tüzte a néppárt első sorban a hit védelmét, a valóságosság terjesztését, az egyház szabadságának fentartását, vagyis a keresztény Magyarország elvét politikai programjának legfőbb feladatai közé.

Azért hangoztatja a leglelkesebben az oltár és trón védelmét, a legfőbb apostoli királyság, a pragmatika szankció és ennek folytán a kiegyezés alapján álló közjog őszinte, törhetlen és hűséges védelmét.

Isten, király, haza!

A szabadelvű kormányok eddigi működése megingatta bennünk a hitet a népképviselőt többségének helyes irányára felől.

Felvettük tehát a harcot a szabadelvű kormány ellen és fájdalom, kitűnt napnál világosabban, hogy az a többség, melyre oly büszke önérettel hivatkozik a kormány, nem a népben birja létalapját.

A népnek nem kell az az eszméjérvány, mely ezen többség által teremtett politikai és közgazdasági irányzatban nyilvánul.

Hogy történhetik mégis, hogy a nép akaratával ellenkező elvek jutnak diadalra?

Fényes példa Csáktornya! A mi ott történt, az csak ismétlése azon törvénytelen ségeknek, melyek ország-szerte felháborítják a higgadt polgá-

roknak az alkotmányosság iránt való érzékét; elkeseredést és megvetést támasztanak azon kormány iránt, mely a nemzeti akaratot megsemmisítve egyedül a nyers hatalom és zsoldár szuronyokkal akar kormányozni.

Önökben volt erő és bátorság, hogy nagy többségben megjelenjenek a küzdőterem, hitvallást téve katolikus hitükről, tántoríthatlan polgári meggyőződésükről és mégis, dacára számbeli többségüknek, az erőszakos fegyverek meghusították zászlóink diadalát, mert alkotmányos polgári jogaik sárba tiprattak.

De van bíró a felhők felett!

Nemsokára újra elérkezik a számadás óroja, s ezért ne bocsássák le a zászlót, melyet a botrányos küzdelem és erőszak meghajlítani igen, de eltörni nem volt képes. Lobogtassák tehát büszkén a néppárt zászlaját szent lelkesedéssel s készüljenek el az új küzdelemre, mert az igazságot elhazudni lehet ugyan, de legyőzni soha!

Tartsanak meg további szeretetükben!

Az én szívem, az én szeretetem az önöké, melylyel mindenkor hálás kívánok lenni Muraköz polgárai iránt.

Fel tehát a néppárt zászlója alá, melyre az önök hazaszeretete, hagyományos vallásossága, családjaik boldogítása, az apostoli király iránt való lángoló lelkesedés és az igazság győzelme van felírva!

Isten önökkel a viszontlátásig!

Dr. Major Ferenc

— Az állami anyakönyvezetés és a papság. Nagy feltűnést kelt Tolnamegyében az, hogy *Pécsy József* tolnai prépost-plébános egy *Széchenyi Sándor* gróf főispánhoz intézett levelében lemondott az évek óta viselt megyei közigazgatási bizottsági tagságáról. A pró-

post azzal indokolja kilépését a bizottságból, hogy az állami anyakönyvvezetéről szóló törvény 7. §-a szerint „lelkész, illetőleg rabbinus nem választható meg anyakönyvvezetőnek, de még helyettesnek sem“. Ezen törvény és a belügyminiszter ismeretes körrendelete szerint a közigazgatási bizottságokra van bízva annak eldöntése, hogy kik legyenek ezután az anyakönyvvezetők s ezért „könnyen érthető — ugymond Pécsy kanonok lemondó levelében, hogy nem vehetek részt ezen bizottságban, mely a szent István első magyar apostoli király idejéből reánk szükség gyanánt maradt hivatalból kizárja. lehet mondani, degradálja a papságot. 800 éven át pontosan, lelkiismeretesen és általában ingyen. minden jutalom nélkül viseltük ezen hivatalt. Nem vehetünk tehát részt ennek elközbzásában“. Érdekes a lemondó levél befejezése: „Ha kárörvendő volnék, azt mondanám: Patere legem, quam tuleris ipse: Szenvedjék kárát azok, a kik rajongtak ezen törvény alkotásáért, legyenek azok akár római katolikusok, akár gör. keleti áldozárok és papok; legyenek akár a két protestáns felekezet lelkészei, akár a Mózes vallás rabbinusai: azért a törvény legfőbb, sőt talán egyedüli kárát, sajnos, a mi drága, egyetlen, kedves hazánk fogja vallani“.

Züllés, bomlás. fuzió.

(?) A mit már régebben mondtunk: hogy a képviselőház mai pártalakulási az egyházpolitika következtében tarthatlanokká váltak, az most, ha a jelek nem esálnak, megvalósul. Az egyházpolitika előtt a közjogi kérdés választotta el egymástól az egyes pártokat. A jelszó akkor az volt: 67 vagy 48. Most egészen megváltoztak a viszonyok. Az egyházpolitika nagyjában két táborra osztotta a képviselőházat, tekintet nélkül az eddigi pártállásokra. A liberális tábor szemből áll az antiliberálissal s mindegyik párt mindegyik táborban van képviselve. Azon rázkódások, melyeken az ország az egyházpolitika következtében keresztülment, már hónapokkal azelőtt megrendítették a politikai pártokat is, de a vezető körök mai napig azon fáradoztak, hogy összetartsák a bomladozó pártokat a régi alapon.

Híába fáradoztak. A kormánypartot jelenleg még úgy a hogy összetartják a pak-tumok meg a hatalmi érdekek és husos-fazekak, de az ellenzéki pártokban, nevezetesen a függetlenségi és 48-as pártban egyre magasabb hullámok vert az elégtelenség, míg végre a múlt héten K a p o t s f f y J e n ő nök ismeretes indítványa következtében kitört az eddig csak lappangó pártválság. Hogy a jelenlegi pártok magukban véve mily nyomorultan gyengék, az csak a néppárt memoralikusok derült ki. Egyik párt som mor szembeszállani a néppárttal, és egyik a másikra hárítja ezen új párttal való megbirkózást. Leggyöngébbnek talán a függetlenségi és 48-as párt bizonyult. Hogyisne, mikor ezen párt egysége már régen imagináriussá vált! Míg a párt protestáns hívei a választókerületekben a kormánypartba olvadtak, a katolikusok pedig a néppártba esatlakoztak, addig a párt maga három frakcióra bomlott. Az egyik őszinte liberális, a másik nyílt katolikus és mindkettő még ragaszkodik a függetlenségi elvekhez. A harmadik frakció pedig J u s t h Gyula pártelnök vezetése alatt nyíltan liberális és függetlenségi, titokban pedig kormánypart. Ez a frakció hír szerint 32 tagból áll, kik szavukat adták B á n f f y báró miniszterelnöknek, hogy fontosabb szavazásoktól a gyonge-

kormány támogatása céljából tartózkodni fognak.

Hogy ez a három frakció soká egy pártkötésben nem maradhat, az világos dolog. Itt okvetlenül be kell állania a bomlásnak. Ennek a bomlásnak két nyilvánulása már is előtűnt fokszik. Lits Gyula, a pártnak ezen oszlopos és tehetséges tagja a következő levelet intézte Justh Gyula pártelnökhez:

Tisztelt barátom! Sem egyéni, sem politikai meggyőződésimmal meg nem fér, hogy tovább is részese legyek annak az állandó viszálynak, mely a függetlenségi és 48-as párt belső életében dúl, és a melyet azokra az elvekre nézve, miket sok éven át híven vallottam, végzetesnek tartok; azért elhatároztam, hogy a párt kötelékéből kilépek, mely elhatározásomról ezennel tisztelettel értesítek. Budapest, 1895. febr. 19. Lits Gyula, s. k. orsz. képviselő.

A bomlás másik nyilvánulása pedig a Kapotsffy-főle indítvány. Ezen indítvány tudvalevőleg a pártnak függetlenségi alapon való országos szervezését célozza. Az indítványt pánteken, e hó 22-én fogja tárgyalni a párt s akkor mindenekelőtt ki kell derülnie egyrészt a 32 titkos kormánypart tag magatartásának, másrészt pedig, hogy kik vannak többségben a pártban: a liberálisok vagy az antiliberálisok-e? Az antiliberálisok, kik közé Lits Gyula is tartozik, Ugron Gábor, Györfly Gyula és Bartha Miklós vezetése alatt állanak, a liberálisok pedig elvárják, hogy E ö t v ö s Károly segítségükre siet és pántekig visszalép az anyapártba. Másrészt azonban azt beszélnek képviselői körökben, hogy Lits Gyulát még többen fogják követni a szecesszióba s ennél fogva a legnagyobb kiváncsisággal tekintetünk a pánteki értekezlet elé. Az „Egyetértés“ maga úgy precíziora a függetlenségi párt jövődő feladatát, hogy „a függetlenségi párt és az új néppárt, mint a magyar politikai élet ellenkező sarkpontjai“ állanak, szemben, és „a függetlenségi párt nézve nem létezik most sürgősebb feladat, minthogy az új veszedelem ellen biztos gátakat emeljen és a magyar nép körében régi hivatásának, hagyományos elveinek integritását megővje. De vajon lehetséges volna-e ez teljes mértékben, ha a függetlenségi párt kobelében az egyházpolitikai ellentétek tovább dúlnának?“

De nem csekélyebb bajban vagyunk a t. kormánypart. Ezt is a gonosz néppárt okozta. A kormánypart ma sokkal gyöngébb, mintsem biztos támasza lehetne a Bánffy-miniszteriumnak. A párt intézői körje ezt már régen tudja s ennek tulajdonítható, hogy a kormánypartú sajtó már hetek óta sürgeti a fuziót a nemzeti párttal és a kilépettekkal, persze úgy, hogy ez a két párt elveinek teljes feladása mellett egyszerűen beleolvadjon a kormánypartba. Komoly érvelést e mellett nem hozhatnak fel s ezért egyrészt „hazafias“ kötelességükre teszik az említett pártoknak, hogy a csödbe jutott liberalizmus segítségére siessenek, másrészt addig ismét a király palástjába kapaszkodnak s azt mondják, hogy maga a király is óhajtja a fuziót. A „Magyarország“ tegnapi száma azt az érdekes hírt közli, hogy B á n f f y báró felhívta A p p o n y i Albert és S z a p á r y Gyula grófokat, hogy a 67-es alapon álló pártok „esetleges egyesülésének a feltételeit és módzatait egy közös értekezleten vitassák meg. Egyes liberális lapok megeufolják ugyan e hírt, a „Pester Lloyd“ ellenben úgy nyilatkozik, hogy a fuzió elkerülhetetlen, már csak azért is, hogy egyesült erővel lehessen megküzdeni a néppárttal, a kormány körökhez közel álló „Politikai Hetiszemle“ pedig úgy érvel, hogy a tulajdonképpen csak parlamenti ellenzéki pártok vannak, de az egész országban nincs ellenzék, csak klerikális és hogy a Bánffy-kabinet „hatalmas reformminiszteriummá“ vált(?) s ezért egyenesen felszólítja Apponyit: „Félre tehát a

kicsinyes párt- és magánérdekek s a haza (?) érdekében legyen meg a fuzió.“

Hát csak legyen meg. Mi nem fölünk tőle. Nem hiszünk ugyan, hogy a nemzeti párt egykönnyen fel fogja adni elveit, de meg is lesz a fuzió, annak, ha más nem, de ha az eredménye meglesz, hogy végre valahára tudjuk, hányadán vagyunk a parlamenttel. A n é p p e l már tisztában vagyunk.

BELFÖLD

— **A néppárt szervezkedése.** A nyitrai választókerületben megmozdult a néppárt, kibontotta a zászlót és kezd szervezkedni. Még eddig nem tett a néppárt semmit, kivéve, hogy készülődik a képviselőválasztáshoz. És ettől már is megijedtek a vármegye urai. A kormánypart — miután övek a hatalom és dicsőség — el van készülve az erőszakoskodásra is. Könnyen megtörténhetik, hogy az 1887-ik évi üzbéghei eset, midőn az ártatlan népre lövöttek, ismétlődni fog. Mindennek dacára is a néppárt csöndben, erősen sórakozik és bizik, hogy jelöltjét győzelmesen keresztül viszi, a választáson. (M. Á.)

— **A csáktornyai választás.** Dr. Pre-mus-Domonkos, a zágrábi érsek titkárja igen érdekes nyilatkozatot közöl a „Magyar Allam“ tegnapi számában. A nyilatkozat nagyjában összevág a lapunkban már közölt levél tartalmával, de azonkívül még néhány igen érdekes nyilatkozatot tartalmaz. Többek közt azt írja, hogy e hó 4-én Perlakon két zsendár F e s t e t i c h J e n ő gróf uradalmi szánkáján elérte s letartóztatva. Elismeri, hogy a néppárt jelöltje érdekében a törvények keretén belül szerényen működött és kijelenti, hogy a zágrábi érsek igenis kívánta, hogy muraközi katolikus híveit az országban olyan ember képviselje, ki az egyház jogait ottan védje.

— **Katolikus körök.** A magyarországi kath. olvasókör alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

— **Visontai Soma, a bürze és Lukács Béla.** L u k á c s Béla volt kereskedelmi miniszter V i s o n t a i Soma felszólalása után a képviselőház folyosóján többek előtt határozottan kijelentette, hogy a miket Visontai az ő rendeleteiről állított, az mind szóról-szóra igaz, sőt ő még az állam tekintélyének megővása végett annyira ment, hogy mielőtt hivatalából távozott volna, előbbi rendeleteinek tiszteltében tartása végett u j a b b r e n d e l e t e t intézett a tiszdszetanészhöz, és nagyon csodálja, hogy arról sem L u k á c s László pénzügyminiszternek, sem D á n i e l Ernő kereskedelmi miniszternek nincs tudomása, vajjon mit szólnak ahhoz Lukács László és Dániel Ernő miniszterek?

— **Az új községi törvény.** A „Politikai Hetiszemle“ értesülése szerint a belügyminiszter megbizta S z é l l I g n á c miniszteri tanácsost, kit legközelebb belügyi államtitkárrá neveznek ki, hogy a Hieronymi-féle községi törvényjavaslat h a s z n á l h a t ó (ez is kritikája a Hieronymi-féle reformtervezetnek! Szerk.) részének figyelembe vételével új községi törvényjavaslat-tervet készítsen. S z é l l I g n á c a községi jegyzői kar és a vármegyei tisztviselők kitünőségeiből legközelebb értekezletet hív egybe, mely az új községi törvényjavaslat alapelveiről nyilatkozni fog.

Egy lademítés tárgyalása a bramánoknál.

A Ganges partjairól.

A mi bramán alkotmányos fogalmait szerint egy miniszterelnök nem könnytelen minden idejét és képességét arra pazarolni, vagy elmeje élet azzal tompítani, hogy kissé meggondolja, a mit mond.

Amint elhangzott valamelyik beszéde, összerelik a Csán-Csán és a Nagy-Dob és a Troubiti hamar elnyomja a kételyt, úgy, hogy a miniszterelnök másnap akár ellenkezését is mondhatja előbbi beszédének, mert nincs az ő szavának felhatalmazásához semmi más, mint az ő szavának felhatalmazásához semmi más, mint az ő szavának felhatalmazásához semmi más.

Szakasztott ilyen az indemnitás tárgyalása is. Elejétől végig ilyen.

A vita azzal a konfúciusi igazsággal kezdődik, hogy: „Az indemnitás nem bizalmi kérdés s ennél fogva mindig meg kell szavazni.”

Csinda-dra! Bumm! Eljén! Hurrah! Brávó!

Vannak ugyan, a kik azt mondják, hogy az indemnitásnak ezen értelmezése egy nagy alkotmányos abszurdum és blaszfémia a parlamentarizmus szempontjából. Hanem azért mégis zseniális egy gondolat, különösen ha így megy a dolog, mint minálunk bramánoknál: indemnitástól indemnitásra.

Hiszen, ez volna a leghelyesebb. Indemnitástól indemnitásra. Minek a rendes budget, melynek e végén ott áll a szerencsétlen „a rettenetes appropriáció”?

Eljén a miniszterelnök és a liberális, akarom mondani bramán alkotmányosság!

Csán-da-dra bumm!

Más jelenet: A esendőrök behatolnak a szegény páriák lakásába s erőszakkal kirepítik a választási urnához, mert különben Bla-Sic kisbelségben marad.

Az adófelügyelő s a notárius fenyegetik szegény páriát, a volt földesur gazdaságiját pedig elvonják tőle a keresetét. Vége a Dra-Ta-parti malomoknak! Kereszheti aztán jussát szegény pária. Az adófelügyelő nagy lelkiismeretesen kiszámít egy esiputnyi adóhátralékot: vége a szavazati jognak.

A szavazók lajstromában hibásan írták be az életkorukat. Szegény páriák nem tehetnek róla, hogy előbb vagy utóbb születtek, mint a hatalmas Gó-Zon akarta. vége a szavazati jussnak.

Szegény páriának rossz a kiejtése. M a g o r helyett M e g a r t mond.

Mars! Megar nem jelölt, hanem idevaló Semita-utód Erre nem szavazhatsz, Bla-Sic-ra nem akarsz szavazni, tehát mars ki!

A pagodát kordonnal veszik körül. Abba a pokolba se ki, se be ne menjen a liberális haza polgára. Ott szorultak az ellenzékiek, a páriák. Jó helyen vannak, legalább nem mehetnek szavazni.

Pedig ott volt szegény páriák egyedüli menhelye, a többi helyek mind le voltak foglalva Bla-Sic számára. A ki pedig nem szavazott Bla-Sic-ra, annak napestig hóban, olmosóban, éhen-szomjan kellett a viharban megállania.

S aki még akkor sem adta be derekát, azokat este körükértették s a másik táborba szorították. Volt, a kit véresre is vertek, a minorizált többség pedig sírva széledt haza hófedte, hideg, szegény viskóiba — folytatni a páriacéletet.

Hanem azért éljen a szabad választás szabad országban!

Más jelenet.

Szerényen, halkán panasolja a páriák hatalmas barátja az országgyűlés gyűlésében a hatalmi visszaéléseket. Kéri a választási szabadság tisztelgetben tartását, mert ez az alkotmány alapja, a szegény páriák egyedüli menedéke.

És Bramán-Ffy nagymogul azt válaszolja: A kérdés nem miáltunk vitetett az oltár előtt a szövekre és ha komoly következtetésekre lesznek, ezek nem minket fognak terhelni.

Eljén! Vivát! Zsvió! Eljén az alkotmányosság! A páriák ügyéről van szó, tehát tilos az alkotmányos védelem!

A házasságokat eddig az oltár előtt kötötték, de a kormány most a piacra viszi.

Pompás ötlet! Igazán alkotmányos eljárás! Ily helyzetben a páriák ellen minden szabad, ami a kormány többségét biztosítja.

Hanem azért nem önkény uralkodik minálunk, hanem alkotmány!

Gyönyörűséges egy alkotmányos állapot ez!

Városi és vidéki hírek.

László főherceg Himmel ezredes és egy főhadnagy kíséretében szombaton délután meglátogatta a technológiai iparmuzéumot és az állami ipariskolát. A magas vendég érdeklődéssel szemlélte a muzeumi gyűjtemény-tárárt és a működésbe hozott gépeket. Megtekintette a rajzkiallítást, a könyvtárat s csak két órai időzés után távozott.

A vízi-városi katolikus kör szombaton délután 1/6 órákor tartotta alakuló közgyűlését a Valentovics-féle vendéglő helyiségeiben. T a m á s Vilmos felsővárosi plebános elnöke alatt. A közgyűlésen mintegy 160 tag jelent meg, kik az elnök lelkes megnyitói beszéde után a következőképpen alakították meg a kör tisztikarát: egyházi elnök H u s z á r Károly kanonok világi elnök F l a s k á r József, alelnök P ó n z o s Imre, jegyző W e r g e r Tamás, pénztáros R a a b József, könyvtáros L a u f e n a u e r Antal. Választmányi tagok: dr. T r u m m e r Gyula, id. R ó z s a Ferenc, S t o l t z e n b e r g e r Ferenc, R i e g l e r János, A l m á s s y János, ifj. R ó z s a Ferenc, V a l e n t o v i c s Mihály, S z i g l József, A n t o l Antal, id. F e k e t e József; póttagok: F e k e t e István, N o f i e z e r István.

A székesfejérvári takarékpénztár tegnap délelőtt saját helyiségeiben dr. F a n t a Adolf elnöke alatt megtartotta rendes évi közgyűlését. Az elnök megnyitói beszédében üdvözölve a közgyűlést, meleg szavakkal emlékezett meg F e l m a y e r Istvánnak, a takarékpénztár igazgatójának, valamint dr. L i g e t i Józsefnek haláláról. Ezután felolvastatt az igazgató-ság jelentése, mely tudomásul vette, mire a felmentvények megadták, a mérleg pedig helyeslőleg elfogadtatott. Következett a tisztikar újjalakítása. Néhány F e l m a y e r István igazgató utódjait a részvényesek nagy többsége C z i r á k y Antal gróftól kinevezte. Akadt azonban néhány tulliberális részvényes, kik mindenképen (talán megyeházbéli utasítás folytán?) ezen jelölés meg-husítására törekedtek. De a többség bizalma Cziráky grófnak összpontosult össze, annyira, hogy a liberális minoritás egészen eltörpült s meg se mozdult és így történt, hogy C z i r á k y gróf közfelkiáltással választatott meg évi időtartamra az igazgató-tanács tagjait. Három évi időtartamra választották az igazgatótanácsba: B i e r b a u e r János, D i e b a l l a György és T ö l t é n y i Antal. — Választmányi tagok lettek: N é m e t h Imre, D e u t s c h Ignác, K o v á t s Károly, R e ó István és S c h n e t z e r Nándor. A felügyelő-bizottság tagjai: dr. E i s e n b a r t h Károly, M a d a r á s z Lipót, P i s k i László, T ó t h Arthur és W e b e r Károly. — Az igazgató-tanács a közgyűlés után ülést tartott, melyen Cziráky Antal gróf e g y h a n g u l a g elnökké választatott. A liberális elem tehát itt is elhallgatott és ez jól van így, mert utóvégre is a politikai pártállás semmi esetre sem jöhet tekintetbe egy pénzügyintézet belső életében.

Szent István király szobra. Székesfejérvár törvényhatósága tudvalevőleg átirat útján kérte az összes törvényhatóságokat, pártolják azon, az országgyűléshez intézett feliratát, mely szerint *Szent István* király emléksobrát millenium alkalmából Székesfejérvárról állítsassék föl Szatmári levelezőnk most arról értesít minket, hogy Szatmármegyének e hó 11-én tartott közgyűlésén elhatározottat, hogy a megye Székesfejérvár kérelmére pártolólág felir a képviselőházhhoz.

Liberális kör Várpalotán. A várpalotai katolikusok — írja ottani tudósítók — épen úgy jártak, mint az ország összes katolikusai. A saját vallási érdekei nek társ

dalmi uton való védelmére alakított kath. kört a községnek ugynevezett liberális elemei gy tekinítették, mint támadást a más vallásnak ellen, és ahogyan megalakult a kath. kör, neki gyűrköztek és csináltak „liberális kör“-t, melynek tagjai a zsidók vezetése alatt az elfogult protestánsok is. A liberális kör tagjainak száma állítólag 80, elnöke pedig ugyanaz a W o l f Pál, ki a múlt év őszén azzal dokumentálta hamisítatlan zsidó-liberális ürvületét, hogy katolikus munkásainak megtiltotta a székesfejérvári kath. nagygyűlésen való megjelenést. Már ebből is látható, hogy a mi saját külön liberális körünknek jelszava a gyűlölet a katolikusok ellen.

A jótékony négyelet köréből. Az egyelet választmánya folyó hó 16-án délelőtt fél 12 órákor nagyszámú testületileg tiszteltelt méltóságos S z o g y é n y - M a r i é h Julia védnöknel névnapja alkalmával. A választmány nevében G e b h a r d Bódog titkár üdvözölte az ünnepelt, hogy az egyelet nemeslelkű védnökének áldásos működése a szenvedők nyomorának enyhítésére tartós legyen. Ő méltósága szívélyes szavakban válaszolt és mondott köszönetét a megemlékezésért. Ezután a jelen voltak mind-egyikkével folytatott társalgással az ünnepély véget ért. — A jótékony négyelet által a pénztára javára tervezett tárgysorsolás folyó évi február 24-én d. u. 3 órákor a városház nagytermében nyilvánosan fog megtartatni. A sorsjátékhoz tárgyak adományozására, melyek özv. Flójd Edéné urhölgyhöz (Lakatos utca 7 szám) febr 22-ig küldendő, felhívjuk a közönséget, mert az egyeletnek támogatása annál is inkább indokolt, mivel a szigorú hideg időjárás feletté négy mérvben igényli a szűkölközők segélyezését.

A felsővárosi ovoida bizottsága tegnap d. e. 11 órákor T a m á s Vilmos plebános elnöke alatt a városház nagytermében tartotta évi közgyűlését, melynek főbb pontjai a következők: Az 1894. évi zárszámadás felolvastatván a pénztárnok felmentvénye megadott. Ezután a tisztikar leköszönt s nyomban megválasztották az új elöljáróságot, a mely a következőképp alakult meg: Elnök T a m á s Vilmos; alelnök W e b e r Károly, gondnok L i s z i t s István, pénztárnok F ü r é s z József, számvizsgálók: K o v á t s Károly és S z i g l József, ellenőr: H e l l e n s t e i n o r Imre. Választmányi tagoknak egyhangulag a régi-ek választották meg. Az ovoida titkari jelentését lapunk legközelebbi számában fogjuk közölni.

Dalestély. A „Székesfejérvári polgári dalkör“ tegnap a „Magyar király“ nagytermében dalestélyt tartott, a mely igen szépen sikerült. A dalkör tagjai, de különösen B a r d o n Sándor karnagy méltó elismerést aratott az énekek szép, korrek előadásával. A legnagyobb hatást a „Rákóczy-induló“ keltette, a melynek elnéklése után a közönség frenetikus tapsviharban s élénkezésben tört. ki. Miután az ének véget ért, H a v r a e k József polgármester meleg szavakban mondott köszönetet a kellemes estét s elismerését fejezte ki a hallottak fölött. Ezután fél 10 felé kezdődött a tánc, a mely csak a késő reggeli órákban ért véget. A négyeseket 120 pár táncolta. A dalestélyen nagyszámú előkelő közönség volt jelen.

Batynál Mohán. Szombaton este igen kedélyes estélyt rendezett Moha intelligenciája. A zimankós téli idő dacára a vidékről igen számos gyűlte össze az indóház izlésesen feldisznított termében. A tánc tegnap kiválóan kivirradt tartott s a hölgyek is, csak reggeli 8 órákor indultak haza szánokon és trezinákon. A házasszonyi tisztet Moizer Józsefné urhölgy volt szíves ma-

TÁVIRATOK.

Albrecht főherceg †

1817—1895.

gára vállalni. Jelen voltak: Gemmel Ferencné, Lichtoneckert Antalné, Fleischmann Ignácné, Harwich Ernőné, Jónás Adolfné, Polczér Jánosné, Ströbl Ferenecné, Somogyi Gyuláné és Vukits Józsefné asszonyok; Gemmel Jenke (Moha) Lichteneckert Lujzika (Székesfejérvár), Moizer Irmaéska (Moha), Jónás Illa (Moha), Harwich Rózsa és Ilona (Csurgó), Twordy Jozefa és Ilona (Iszta-Sz-György), Ströbl Elza (Moha), Perczel Etta, Rózsa és Margit (Iszka-Szt-György), Szontpéteri Mariska (Bakony-Szombathely), Róth Gerta (Iszka-Szt-György) és Fleischmann Berta (Iszka-Szt-György) kisasszonyok.

— **Köszgyűlés a városnál.** A városi bizottság f. hó 25-én tartja rendes havi közgyűlését a városház nagytérjében.

— **Drága nyul.** A városban annak dacára, hogy a vadász idején már elmúlt, sok felé árulgatnak nyulakat, a melyek eddig nagyrészt a rendőrség kezébe kerültek. Eddig a rendőrség elkobozta a nyulakat s nem büntetett. Most azonban Seidel Lajos főkapitány más módszerhez folyamodott, melynek első áldozata Kovács József kis-keszű lakos. A főkapitány Kóvácsot 25 firt s azonkívül egy-egy nyulért 3 firt pénz bírságra ítélte.

— **Minisiteri jóváhagyás.** A Demkő és Maroshegyi tulajdonosok által a várostól kért apróbb területek eladását a miniszterium jóváhagyta.

— **Kinevezés.** Huszár Ágoston alispán Noszkó István a székesfejérvári főszolgabíróhoz díjnyokká nevezte ki.

— **Járványok.** Abán a hasi-hagymáz, Tabajd községében pedig a fültömrigy járványszerűleg fellépett. A betegségek tova terjedésének megállítására a szükséges hatóságok intézkedések fogantatottak.

— **Egyleti közgyűlés.** A székesfejérvári Szent István temetkezési társulat f. hó 24-én d. e. 10. órakor tartja évi közgyűlését a városház nagytérjében.

— **Börtön elől a halálba.** Vas János köztisztviselőben álló bokodi lakos, a ki 3 éven át a község bírja volt, mint bíró zálogolni ment a faluba s ez alkalommal egy asszonyt öt annyira megsértette, hogy Vas felindulva az asszonyt tötlettel is bántalmazta. Bíróság elé került a dolog s Vas 2 hónapi börtönrre ítéltetett. F. hó 12-én kezdődött volna Vas fogsága, s azonban a börtön helyett a halált választotta s főbe lőtte magát. A 37 éves erőteljes embert övegye s két kis árva gyászolja.

— **Táncestély.** A felsővárosi olvasókör saját helyiségében (Katics-féle vendéglő) f. hó 23-án zártkörű táncestélyt rendez.

* **Egyházi szerek, műhímezések, templomi és egyesületi zászlók, miseruhák keresztusi- és oltárképek, csillárok, felhárnyékok, kegytárgyak, képek és könyvek beszerzésére ajánljuk Szűts és Társa, a bibornok-éresk és Magyarország herceg-primásának udvari szállitóját. Budapest, IV. Kossuth-Lajos-utca. Árjegyzékeiket kívánatra bérmentve küldik.**

Telefon-jelentések.

A képviselőház ülése.

Budapest, febr. 18. (Saját tudósítónktól) Az ülés elején Endrey Gyula megindokolta azon indítványt, mely szerint a Hódmező-Vásárhelyen nyomorban élő 3000 család javára engedje át a ház az egy napi képviselői napidíjakat. Az indítvány helyesléssel fogadtatott s aztán egyhangulag kitűzetett a holnapi ülés napirendjére.

Következett a pénzügyi költségvetés folytatolagos tárgyalása.

Az egyes tételeknél Herman Ottó, Amón Ede, Szederkényi Nándor, Hoitsy Pál és Lukács László miniszter szövegeket, mire a költségvetési vita a tételek változtatásának elfogadásával véget ért.

Ülés végén benyújtotta Lukács pénzügyminiszter a költségvetés végrehajtásáról szóló törvényjavaslatot (appropriáció).

Arco, febr. 18. (Ered. táv.) Nothernagel, Wiederhofer és Hübel tegnap reggel orvosi jelentést adtak ki a beteg Albrecht főherceg állapotáról, mely szerint a főherceg a szombat és vasárnap között éjjelt hajnali 4 óráig nyugodtan töltötte. Ekkor a beteg heves fájdalmakat érzett, melyek reggel tájban egyre hevesebbek lettek. A főherceg friss vőrt köpött, mellhártya-bántalmak jelentkeztek s mérsékelt láz is mutatkozott.

Arco, febr. 18. (Ered. táv.) A tegnap délben kiadott orvosi jelentés szerint a főherceg lobja terjed s különösen a tüdő jobb oldalán elharapódik. Lélekezési nehézségek is mutatkoznak.

Arco, febr. 18. (Ered. táv.) Tegnap délután a főherceg állapota változatlanul aggasztó volt. A szív működése egyre csökkent.

Arco, febr. 18. (Ered. táv.) A ma hajnalban kiadott orvosi jelentés szerint a beteg főherceg álmatlanul töltötte az éjszakát. Az általános gyengülés terjed a szív működése egyre aggasztóbban esökken.

Arco, febr. 18. (Ered. táv.) A főherceg erője folytonosan hanyatlik, a katasztrófa elmaradhatatlan.

Arco, febr. 18. délelőtt 10 óra 12 perc. *Albrecht főherceg haldoklik s minden pillanatban várják halálát.*

Arco, febr. 18. déli 12 óra. *Albrecht főherceg röviddel 12 óra előtt meghalt.*

Arco, febr. 18. (Ered. táv.) Albrecht főherceg halálánál jelen voltak az orvosok, Izabella főhercegnő, a württembergi hercegnő, Rainer, Frigyes és Jenő főhercegek. Mikor az orvosok konstatalták a halál beálltát, a jelen voltak mind térdre borultak s imádkoztak a boldogult főherceg lelki üdvéért. Albrecht főherceg már szombaton este felvette a haldoklók szentségeit s ezzel még utolsó pillanataiban is azon hitű és vallásos katolikusként bizonyult, a milyen egész életén át volt.

Halálának híre itt mély gyászt keltett. Az összes épületekre fekete lobogókat tűztek ki, a főherceg villája előtt pedig sűrű ombertömeg hulláznik föl s alá.

Mentone, febr. 18. (Ered. táv.) A királyi párt még a kora délutáni órákban táviratilag értesítették Albrecht főherceg haláláról. Ugy a király, mint a királyné mélyen megrendülve fogadták gyász hírt s a király még az este Arcóba utazik.

Bécs, febr. 18. (Ered. táv.) Albrecht főherceg halálának híre itt mély megdöbbenést keltett. Az összes középületekre és számos magánháza gyászlobogókat tűztek ki. A lapok gyászkeretes külön kiadásban közlik a halálhírt és teljes elismeréssel nyilatkoznak az elhunyt főherceg hadvezéri tehetségéről és polgári erőnyeiről. Több, a mai és következő napokra kitűzött farsangi bál a gyász eset miatt elmarad. Hasonló hírek érkeznek Ausztriának összes városából. A király, mint hírlik, a hadsereg intézendő napiparancsban fog megemlékezni Albrecht főhercegről.

Budapest, febr. 18. (Ered. táv.) Albrecht főherceg halálának híre csak a délutáni órákban érkezett ide. A katonai és állami épületekre gyászlobogókat tűztek ki.

Albrecht főherceg életrajza.

Albrecht főherceg, Károly főherceg, az asperni győző legidősebb fia, 1817-ben aug. 3-án született. Már kora ifjúsága óta a katonai pályának élt; 1837-ben mint második ezredes a 13. gyalog-ezredhez, két évvel később a Mengen-féle lovas-ezredhez osztattott be. 1840-ben vezérőrnagyi ranggal dandárvezetővé nevezetett ki Grúba, három évvel később pedig Bécs székhelyi vezénylő tábornokká Alsó- és Felső-Ausztriában. 1844. május 1-én nőül vette Hildegardo bajor hercegnőt, I. Lajos király leányát, aki 1864. április 2-án meghalt. E házasságból született egyetlen leánya Mária Terézia, aki jelenleg Fülöp Sándor württembergi herceg neje. Ekkor már altábornagyi rangja volt.

1848. március 14-én beadta lemondását és Olaszországba ment, hol Radetzky tábornagyhadseregéhez csatlakozott és a második hadtest első esapaját vezette Piemont ellen. A pavai, gravelloni és mortarai ütközeteknél különösen kitűntette magát. A novari ütközetben szerzett kiváló érdemeiért Radetzky a legfelsőbb helyen személyesen ajánlotta a Mária Terézia-rend lovagjává. 1849. szeptember 19-én a csehországi 3. hadtest parancsnoka, 1849. október 11-én Mainzban mint kormányzó, majd Csehországban mint vezénylő tábornok működött.

1850-ben lovassági tábornokká nevezetett ki. 1851-ben átvette Magyarország polgári és katonai kormányzóságát s ezen állást 10 éven át 1860. április 19-ig viselte. 1860. október 20-án a nyolcadik hadtest parancsnokává bízott meg Velencében, ez állást 1863. április 4-én felmentetett, kinevezetvén egyúttal tábornagygyá; 1866-ban pedig a déli hadsereg parancsnokává. Custozánál 1866. június 24-én megverte az olaszokat, a kiknek a Mineción kellett visszavonulniuk. E főnyes győzelem folytán a Mária-Terézia-rend nagykeresztjét nyerte. Július 10-én kinevezett az összes császári hadsereg (az északi sereget is beleértve) főparancsnokává. Néhány napra rá azonban létrejött a fegyverszünet, melyet nemskára a béke megkötése követett.

1866. szeptember havában a hadsereg főparancsnokává nevezetett ki, de ez állást 1869. március havában a hadsereg főfelügyelői állásával eszerlő fel. Mint ilyen a hadsereg újjászervezése körül nagy érdemeket szerzett. 1877. április 18-án ünnepelte a főherceg, a ki egyúttal két osztrák-magyar, két orosz és egy porosz ezred tulajdonosa volt, félszázados szolgálati jubileumát.

Föllépett mint katonai szakiró is, művei: „Miként szerveztessék Ausztria hadserege” (Bécs, 1863.) „A felelősségről a háboruban” (Bécs, 1869.) A bécsi tudományos akadémia 1867. június 29-én tiszteletbeli tagjává választotta. Közigazdasági téren mint számos mintaszerint vezetett uradalom (Tessen, Saybuch, Magyar-Ovár, stb.) tulajdonosa és mint nagy iparos szintén kiváló állást foglalt el. Mint főherceg tagja volt a magyar főrendiháznak, a magyar politikával azonban nem igen foglalkozott.

Irodalom és Művészet.

— **A Katholikus Szemle** a f. évvel kilencedik övfolyamába lépett s ma nemcsak legelőkelőbb kath. magyar folyóiratunk, hanem egy tudományos, mint irodalmi színvonalra kiállja a versenyt bármelyik bel- és külföldi folyóiratával. Erről tesztanúságot a „Katholikus Szemle”-nek most megjelent I. füzeté, melynek tartalma tudományosság és változatosság tekintetében nem hagy kívánni valót. A füzet tartalma a következő: Keresztény szocializmus X. Y. — Fizika és metafizika. I. Dr. Szilvek Lajos — Zola naturalizmusa és Lourdes c. regénye.

I. Dr. Zoltvány Irén. — A Szt. Vince-egyletről. Zichy Nándor gróf. — A keleti és nyugati egyház egyesülése, és a délszlávok. Ewetovics János. — A katolikusok III. nemzetközi kongresszusáról. Dr. Kiss János — A szív és az ész. Elbeszélés. Kőrösi Albin — Könyvismeretetések és bírálatok. — Időszaki Szemle. A „Katholikus Szemle” a Szent-István-Társulat elnökségének felügyelete alatt s ugyan azon társulat költségén adatik ki, mint a társulati tagok rendes évi illetményének egy része. Szerkesztője dr. Mihályffy Ákos eszt. r. tanár. Előfizetési ára egy évre 5 frt. A szerkesztőség és kiadóhivatal címe: Budapest, IV. Királyi-Pál-utca 13.

— **Színház.** Nagy reklámot csinált a társulat Bokor „Kis alamuszi”-jának, a mely-esattanós példája annak, miképen lehet már a meglévő operettekől egy újat alkotni. A darab meséje igen ismeretes, eléggé esinos zenéjéről pedig elmondhatjuk: a mi benne jó, az nem új, a mi pedig új, az nem jó. A mi az előadást illeti, sajnos, úgy a szobati mint a vasárnapi inkább rossz volt, mint jó. Sikerült jelenetek csak akkor voltak tanúi, midőn H a t v a n i t láttuk a színpadon, a ki Tom szerepében az együgyű fiatal embernek valódi típusát nyújtotta. Szilágyi Etel (Renard) nem volt disponálva de azért elég temperamentummal játszott. Mindkét este szép számú közönség hallgatta végig a darabot. (K)

A vasárnap délutáni „Ne hagyd magad Schlesinger”-ről csak annyit mondunk: Ezt a Schlesingert mi bizony hagyjuk.

— **Az Új Idők** 9. száma két finom és humoros rajzot közöl H e r c o g Ferenc-től, egy nagy gonddal és mély lélektani alapon kidolgozott novellát B á r s o n y Istvántól, kedves költeményt E n d r ő d i Sándortól, érdekes cikket Abbáziairól, melyben ennek az osztrák gyógyhelynek odamondják az igazat, továbbá pompás képet V á g ő Páltól, melyhez Bródy Sándor írta a szöveget és érdekes tollrajzokat F a r a g ó-tól. A „Mindenféle” rovat is dicsőítő említést érdemel változatos és mulattató tartalma miatt.

— **A „Herko Páter”** kath. élelap folyó évi 9. száma rendkívül változatos tartalommal, igen sikerült képekkel és szöveggel jelent meg. Melegen ajánljuk a rövid fennállása dacára is már szokatlanul elterjedt élelapot olvasóink figyelmébe. A „Herko Páter” előfizetési ára egy évre 4, félévre 2 frt. Szerkesztője M a r k o s Gyula, a Kath. Örtűzek ismeretes költője, kinek címére az előfizetési pénzek küldendők. (Budapest, zsibárus-utca 7.)

— **Kakas Márton.** A Sipulusz által szerkesztett élelap 9-ik száma igen sikerült illusztrációkkal és szövegtartalommal jelent meg. A „Kakas Márton” előfizetési ára egész évre 4 frt. A szerkesztőség címe: Budapest, Röck-Szilárd-utca 4.

Szerkesztői üzenetek.

— K. Ö. Szajk. Megindítottuk. A főbbit alkalomán levélben. — Moór. Legközelebbi számunkban. —

Közgazdaság.

Kritikus gondolatok.

Budapest, február 17.

(—) És megszólamlóttak a képviselőházban a tőzsdéi hazard játék ellen és irának a szabadelvű lapok is, hogy bizony baj van a börzei kurzusjegyzésekkel üzött differenciális leszámolások következtében!

Azután pedig, hogy elmúlt a színhazi villám és menyörgés, elhallgat megint

minden, és visszavonulnak a harcosok nyugodni a napi politika árnyas berkeibe, vagy áttérnek harcolni a nagy politika porondjára.

Igy vagyunk mi megáldva Barnum-féle kiáltó reklámokkal; azért szükséges egy egészséges áramlatot beleereszteni a nép közé és meggyújtani a viláosságot, hadd lássák, hogy mit mivelének és mit cselekednek még most is az ország sáfárjai.

Hiába keresünk mi a földmivelésiügyi miniszter által hirdett „magasabb szempontok” megnyilvánulását, hiába bálmuljuk a kultuszminiszter által szárnyabocsátott „magasabb közéleti erkölcsstan kultuszát” — várunk és nézünk a jövő elé sivar jelen boldogtalan napjaiban; de megszűnik várakozásunk, számolunk az áldatlan mult alapján főlépülő jelen idők szomorúságát előidéző szellem haszontalanságával, és megtaláljuk a hibák egyik legnagyobbikát, a minek következménye a jelenlegi állapot. Megtaláljuk, hogy mindennel foglalkoztak a mi a liberalizmuson kívül ragyogó, de belől üres tényét emelte értékben az elvakított nép szemében, csak azzal nem törődtek soha egy negyedszázadon keresztül, ami a magyar nép anyagi jólétét, szellemi tisztaságát és lelki fogékonyságát magasabb eszmények iránt megerősítette volna.

Az anyagi jólét immár ismeretlen fogalom hazánk tömegei előtt, a szellemi tisztaság áldozatul esett egy konok küzdelemnek, mely ledönteni igyekezett a régi oltár szentségét, a magasabb eszmények iránti lelki fogékonyság pedig elnyomatott a létérti küzdelemnek nevezett emberietlen irányzat által, melynek jelszavát ott látjuk mindenütt, minden téren: aki bírja — marja!

Az anyagi jólét emelését helyes közgazdasági politika útján el kell érniünk. Ezt alig tagadhatja valaki. De mi határozottan tagadjuk, hogy ily uton-módon folytatott közgazdasági politikával, melyet nálunk észlelünk, ez elérhető volna.

Sokszor még mindig úgy vagyunk önmagunkkal, mint a falusi rabbi, a ki nem volt megelégedve híveinek vallásosságával s kihirdette a szószékről, hogy ő éppen olyan helyzetben van, mint a bakter, a ki elkialtja magát, hogy az őra ütött éjfélt, vigyázzon ki-ki tűzre, veszedelemre! Kinek kiabál az? A ki alszik nem hallja, a ki pedig ébren van, ugys tudja, hogy hányat ütött az őra.

Azért kívánjuk szerény erőnkéből, hogy szavunkat megértsék azok, a kik nem alszanak, és azok, a kik alszanak, ébredjenek fel!

Uj embereket látunk a kormányzat élén, de a régi programm megmaradt a maga teljes rövidségével és sívárságával, a melegebb érzés minden szípkájája nélkül, csakis azoknak szolgálva, a kiknek dolgai ugysy rendben vannak, de már azzal a „bölcsék” nem igen törődnek, ha csak hatalmi érdekeik előmozdításával nem jár a törődés bizonyos fajtája, hogy súlyos gazdasági viszonyaink és a kiáltó inség halasztást nem tűr már meg.

Nekünk szükségünk van egyenletes és összhangzó közgazdasági fejlődésre és arra kellene ügyet vetni, hogy ha a nép kenyérért kiált és adót nem fizet, akkor

ki tartja fenn az államot félmilliárdos budgetjével? Hogy élnek meg a családok, mi lesz a nemzetből? Hová lesz az állam? És mi lesz a bomladozó társadalmi világból?

Gondoltak-e már erre teljes komolysággal a kormányzat büröiban? Hol van Magyarországon az az osztály, a nemzetnek az a tömege, a mely habár munkáséletet tartozik folytatni, úgy élhet munkája révén, mint emberhez, művelt emberhez élni illik?

Ugy-e kegyelmes uraim! Ezt az osztályt nem találjuk sehol, és mi, a kiknek törekvése egy ily osztályt megteremtene, nem vagyunk a ti szeméitekben mások, mint „feudalis agráriusok”, maradi reakcionáriusok!

Legyen kinek-kinek az ő hite szerint, de a ti hitetek csalódás és azért ti vagytok azok, a kik nem akarjátok megengedni, hogy a népnek boldogulására irányuló törekvések ebben az országban létrejöjjenek. Hogy meddig fog még ez az ellentállás tartani? Majd megfelelj erre a nép!

A székesfejérvári ipartestület

tegnap, vasárnap délelőtt 10 órakor a városháza nagytermében megtartotta évi rendes közgyűlését, melyen a tagok mintegy 300-an jelentek meg. A közgyűlésen S c h l a m a d i n g e r Alajos ipartestületi elnök megakadályoztatása következtében B o r o s Sándor első alelnök elnököt, kinek rövid, de nagy tetszéssel fogadott megnyitó beszéde után dr. S a á r a Gyula ipartestületi jegyző felolvasta az ipartestület mult évi működéséről szóló elnöki jelentést. A terjedelmes és szépen kidolgozott jelentést helyszűke miatt nem közölhetjük szóról-szórás azért csak a következő érdekesebb adatokat közölhetjük belőle:

„Kézműiparosaink érdekei, sajnos, nemcsak a törvényhozásban, hanem az illetékes hatóságoknál is majdnem a legtöbb esetben mostoha bánásmódban részesül. Iparkamráink, melyek hivatalva volnának az iparosok érdekeit előmozdítani, tétlenül állanak, mert csaknem kivétel nélkül a nagy iparosok nyomásztó befolyása alatt vannak. Kiknek érdekei a kisiparosokéival homlokegyenest ellenkeznek.”

Majd kifejti a jelentés, hogy az ipartestületek már minden uton-módon, memorandumok alakjában hangoztatták panaszukat, de sajnos, hogy eme nemes küzdelmekben a legtöbb esetben a legfelsőbb hatóságok ellenszenvével találkoznak, oly annyira, hogy alig tudtak egykét, oly rendeleti módosítást kieszközölni a kormánytól, melyek iparosaink nyomásztó helyzetén valamivel is enyhítenek.”

Törvényhozásunkban kézműiparosaink érdekei nincsenek képviselve és szomorú, megdöbbentő tény, hogy a törvényhozásban csak egyetlen egy iparos ül. De ennek okai részben maguk az iparosok, kik vezér nélkül állva, magukra hagyva nem tömörülnek. Reméli azonban, hogy eijön az idő, mikor iparosaink, alkotmányos jogaikat gyakorolva, csak azon férfiakat fogják megajándékozni bizalmukkal, a kik magasabbra lobogtatják azon zászlót, melyre az iparosok érdekeinek előbbre vitelevan felírva.

A közgyűlés zajos és percekgig tartó éljenzéssel fogadta ezen, a kisiparosokat a

nagyiparosok rovására elhanyagoló kormány ellen intézett támadást, mire a jelentés áttért az ipartestület mult évi működésének rövid vázolására.

A lemult év is nem a zajos, hanem a csendes munkálkodás ideje volt s a testület, bár sok bajjal kellett megküzdenie, mégis biztató eredményeket tudott elérni. Az ipartestületi elöljáróság a legodandóbb buzgalommal igyekezett megfelelni kötelességeinek s összesen tizenegy ülést tartott s egyik legnevezetesebb határozata az, mely szerint munkaközvetítő székrenyát állított fel s bocsátott a testület tagjainak rendelkezésére. Különös gondot fordított a tanonc-iskolákra, valamint a tanonc-munkák kiállításának ügyére, mely ezentul az ipartestület hatáskörébe fog tartozni. A vásári rendtartási szabályok módosítása tárgyában kérelmet intézett az elöljáróság Fejermegye törvényhatósági bizottságához. A bizottság visszautasította a kérelmet, de az elöljáróság ez ellen jogorvoslattal fog élni. A szaktanfolyam 1894. nov. 1-én megkezdte működését. Az elöljáróság továbbá kérvényt adott be a városhoz a vásárok alkalmával előfordult rabló támadások megszüntetése végett.

A zárszámadás szerint a testület vagyona 1894. dec. 31-én 143291 $\frac{1}{2}$ frt pénztári maradványt és 255186 $\frac{1}{2}$ frt tiszta vagyont mutat fel. A testület tagjainak száma 8 év előtt 819, volt, most pedig 829. A nyilvántartott tanoncok száma 568. A mult évben 661 munkakönyvet állított ki. Jelenleg munkában áll 857 segéd.

A közgyűlés élénk tetszéssel fogadta a jelentést s aztán egyhangulag köszönetet szavazott Seidel Lajos rondőrőfkapitánynak, Nagy Ignác iparhatósági biztosnak, Boros Sándor alelnöknek és dr. Sára Gyula jegyzőnek a testület érdekében kifejtett működésükért.

Ezután tudomásul vette a közgyűlés, illetőleg jóváhagyta a mult évi zárszámadást s megadta a számvédeknek a felmentvényt, valamint elfogadta a f. évi költségvetést. Majd újra megválasztotta a mult évi elöljárósági tagokat, kik közt új tagok csak Kubik Lőrinc és Fekete Antal. Ezután jelentette dr. Sára Gyula jegyző, hogy az ipartestület „nagyiparosok-ségélyező pénztára”-nak mult évi bevételei 493599 frtra, kiadásai pedig 4750 frtra rugtak, úgy hogy a pénztári maradvány 488849 frtot tesz ki. A bevételek közt néhai Felmayer Istvánnak 2000 frtnyi adománya szerepel. A pénztár vagyona jelenleg 493549 frt. Öröndetes tudomásul szolgál. Végül a tanonckiallításra nézve azt határozta a közgyűlés, hogy azt az ipartestület rendezze.

A közgyűlés a testületi elöljáróság éltető-sével ért véget.

Érdekesnek tartjuk felemlíteni, hogy a testület 14 szakosztályában 83 szak van képviselve. Legtöbben vannak a csizmadia (135), cipészek (130), fűrészbábók (77), hentesek (54), sütők (36), asztasok (34), mészárosok (20), kovácsok (19), lukatosok (14), fodrászok (14), kádárok (13) és bognárok (12). A nyomdák száma 5, a könyvkötőké 6.

— **Papírpénz és ezüstforint.** Az egyforintos államjegyeket — mint Bécsből írják — néhány millió híján már bovonták. A törvényben megállapított határidőn túl a papírforintokat nem fogják beváltani és valószínű, hogy három-négy millió forintot egyáltalán nem is fognak beváltásra prezentálni. Ugyan is sok egyforintos az idő folyamán különböző véletlenek folytán megsemmisült. Az így elért nyereségben Ausztria és Magyarország 70:30 arányban osztozik. Az egyesek bovonása után a pénzügyi kormány a nagyobb államjegyeknek: 5 és 50 forintosoknak beváltását fogja megkezdni, a mennyiben 216 millió nagyobb államjegyet már bovonták és helyettük bankjegyet hoztak forgá-

lomba. Az ötvenesek helyébe ezüstpénzt fognak forgalomba hozni, és az állampénztárakat, adóhivatalokat már is nagyobb mennyiségű ezüstforintosokkal látták el. Hogy az érepénz forgalmát megkönnyítsék, az ezüstpénz postai szállítási díját is lo fogják szállítani. Az ezüstpénznek meg lesz az az előnye is, hogy a közönség ezentul nem lesz kénytelen elrongyolt és piszkos papírforintosokat elfogadni. Az ötforintosok bevonása lassaban fog haladni, mint az egyforintosoké. Eddigelő erre nézve csak az történt, hogy új ötforintosokat nem bocsátanak ki többé. Az utolsó kimutatás szerint 137 millió forint értékű ötforintos államjegy van forgalomban.

— **Az ezredéves kiállítás új igazgatójával** a kereskedelmi miniszter Schmidt József min. tanácsost nevezte ki. Schmidt József, Wekerlo Sándor volt miniszter kor- és iskolatársa volt, vele együtt végezte Székesfejérvárott a ciszterciták főgimnáziumában tanulmányait és ez idő szerint a földmívelésügyi miniszteriumban az elhalt Kennessy min. tanácsos helyét foglalja el és az állattenyésztés élén áll. Egyébb érdemei nincsenek, melyek a millenáris kiállítás igazgatóságára kvalifikálnák.

— **Nemzetközi marhavásár Pozsonyban.** Pozsonyból jelenti tudósítónk, hogy a magyar földmívelési miniszter Pozsonyban nemzetközi marhavásárt akar rendezni, a mely hivatva legyen a bécsivel konkurálni. A kormány a várossal már megkezdte a tárgyalást.

— **Gazdasági tudósító.** A földmívelésügyi miniszter Bokrossy Miklós főlel lakost kinevezte állandó gazdasági tudósítónak.

— **Vetőmagvak. (Mauthner Odön tudósítása).** A termelők részéről vajmi szórványosan érkeztek a kínálatok, mert készleteiken már tuladtak és így a piaci forgalom is csak szűk keretben mozgott. Igazán elsőrendű löherét és lucernát termelőknél igen korosnak és az a kevés, a mi még kapható, magas áron lesz fizetve. Magkereskedőknél különösen takarmányrépamagnak van nagy

kereslete, a mennyiben az érdekelt körök véleménye oda irányul, hogy az árak nem fognak többé lejobban szállni, mert máris oly alacsonyak, hogy a termelési költségeket sem fedezik, ellenkezőleg, ily élénken maradó keresletnél inkább az árak emelkedésére van kilátás. Természetesen ez csakis megbízható eredetű magra vonatkozik.

Jegyzések 100 kilónként Budapesten:

Lucerna	35—50 frt.
Vörös löhere	50—65 frt.
Bukkony	750—775 frt.
Baltaim	11—11 $\frac{1}{2}$ frt.
Muharmag	16—17 frt.
Takarmányrépamag oberdorfi	36—40 frt.
Takarmányrépamag olajbogyó	32—34 frt.

— **Heremagvak plombázása.** A budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás az 1894/95. idényben f. évi február hó 16. ig az alább megnevezett magkereskedők és termelők számára a következő mennyiségű vetőmagvakat plombázta be:

	Lucerna	Löhere	Össz.
	métermázsza		
Mauthner Odön Budapest	1005	1385	2390
Krammer Lipót	139	107	246
Ullmann Károly	136	162	298
Gróf Teleki Arvéd, Brassó	—	385	385
Haldak Ignác	250	270	520
Lederer testvérek, T. Kurt	2	156	158
Deutsch Gyula Budapest	126	99	225
Szavoszt Alfonz	64	—	64
Magy. mezőg. szöv.	176	317	493
Nöthling Vilmos	17	19	36
Frommer H. A. utóda	84	20	104
Beimel és Fia	—	214	214
Littmann Ármín, Orosháza	53	64	117
Összesen	2052	3198	5250

Kiadó lakás.

Zámoly-utca 7. szám alatt
3 szoba, 1 konyha, 2 kamara,
30 lóra istálló, pince, pajta
és kert május 1-ére bérbe-
adandó.

Öz. Hanel Antalné és Schwanner

valódi vászon-áru, fehérnemű és menyasszonyi kelengyék raktára

a „SZILÉZIAI”-hoz

SZÉKESFEJÉRVÁR, barátok épületében.

35 év óta a barátok épületében levő

vászon-, kész fehérnemű- és menyasszonyi kelengye-raktárunkat

az épület lebontása következtében

gyári áron áruba bocsátjuk.

Ezen kedvező alkalmi vételre van szerencsénk a n. é. helybeli és vidéki közönség figyelmét tisztelettel felhívni.

Öz. Hanel Antalné és Schwanner.

Hírvézési előnyomda.